

NAŠ GLAS

**Glasilo Osrednje Zveze javnih
nameščencev in upokojencev
= za Slovenijo v Ljubljani. =**

Cena posamezne štev. 2 K 50 vln.

„NAS GLAS“ izide vsak četrtek.

Celoletna naročnina K 100.—

Polletna naročnina K 50.—

Četrletna naročnina K 25.—

Za inozemstvo je dodati poštnino. Oglasi
po ceniku.

Uredništvo: Ljubljana, Rimska cesta štev. 20/II. Rokopisov ne vrača, ako se ne priloži znamk. Dopise v latinici in cirilici sprejema le podpisane in zadostno frankirane. Rokopise je pošiljati samo uredništvu v Ljubljani.

Upravištvo: Na naročila brez denarja se ne oziramo. Naročnina naj se pošilja po nakaznici oziroma položnici le v Ljubljano, Vodnikov trg št. 5/I. Tja je pošiljati tudi zbirke za naš tiskovni sklad.

F. K. (Trebnje):

Le vkup, uboga gmajna!

Naše plače same kot take nikakor ne pomenijo še rešitve našega vprašanja, še manj pa socialnega vprašanja sploh.

Tega se javni nameščenci prav dobro zavedamo, vendar moramo gledati na to, da naše plače ne le ostanejo na dosednji višini, temveč tudi, da se te plače kar najbolj prilagodijo obstoječim draginjskim razmeram. To še posebno v očigled temu, da se v novjšem času zopet ponavljajo stare fraze, da so visoke plače delavske in uradniške krive druginje. — Glej zadnjo stavko pri trboveljski premogopni družbi!

Treba je torej zopet in zopet jasnega in javnega dokaza, na naše navidez numerično visoke plače še dolgo ne dosega in ne bodo dosegle one kupne sile, ki so jo imele znatno manjše plače pred vojno.

To pa je sedaj nujno tudi v očigled na novo se snujoči službeni pragmatiki.

Primerjajmo torej predvojne plače s sedanjimi na sledeči primeri:

Od statističnega urada na Dunaju potrjene življenske potrebščine za petčlansko delavsko družino z dnevno plačo K 4.40 so znašale v mesecu juliju 1914, torej tik pred vojno, okroglo K 120.—.

V mesecu avgustu leta 1920. je stala glasom izkaza tržnih cen na Dunaju ravno ista množina potrebščin 35krat toliko, torej 4200 K.

Danes so cene na Dunaju mnogo višje.

Koliko stane ta množina potrebščin danes pri nas, si lahko vsakdo sam izračuna. Napovedane količine so tako skromno odmerjene, da ravno še zadostujejo za golo človeško prehrano.

Povdarjam »golo« prehrano, ker niso všteti nikaki izdatki ne za obleko, ne za perilo, ne za novo obutev in ne za časa bolezn.

O kakih priboljških za smodke, za kozarec vina ali piva, za kakršnokoli razvedrilo ali zabavo, koncert, gledališče itd., sploh ni govora.

Vzemimo, da stane gori navedena množina pri nas K 2000.— mesečno, — manj bo pač sila težko izračunati — in vzemimo nadalje, da porabi ta družina za vsakega svojega člana na vsaki dve leti po eno novo obleko in en par novih čevljev, letno po eno srajco, ene spodnje hlače in 1 par nogavic, za vsak par čevljev po eden par templancev na vsake 3 mesece, za popravilo obleke in perila za vse leto le K 1000.— in za bolezen letno le K 400.—.

Računajmo eno obleko povprečno na K 1800.—, par čevljev K 300.—, perilo po K 300.— in nogavice po K 40.—; ali more vzdrževatelj te družine potemtakem zahtevati mesečne plače manj kakor kron 2000.—?

Ali sploh more s K 3000.— mesečne plače sedaj živeti tako, kakor je živel pred vojno s K 4.40 dnevno?

In vendar so potrebščine nastavljene tako skromno, da si skromnejših sploh ni mogoče misliti!

Kdor ne veruje, naj le pomisli nazaj; saj si je pred vojno najslabše plačani kmetijski dninar kupil vsako leto dve obleki, eno zimsko in eno letno, lačen pa ni bil nikoli!

Petčlanska družina javnega nameščenca ima seveda najmanj ravno iste potrebe, kakor gori označena delavska družina. In koliko znaša plača te družine po najnovejši uredbi draginjskih doklad?

Dosega li takozvani eksistenčni minimum? Ne tisti minimum, od kojega naprej postanejo dohodki podvrženi osebni dohodnini, temveč tisti minimum, ki je neobhodno potreben, da more človek ob njem ravno še živeti človeško življenje?

Ker smo že pri eksistenčnem minimumu, še mimogrede par vprašanj:

— Ali delo javnega nameščenca res ni vredno niti eksistenčnega minimuma?

Kakšno predizobrazbo mora izkazati, in kakšen čin mora doseči javni nameščenec, da zasluži več, kakor pa znaša eksistenčni minimum?

Ali je sploh tako življenje vredno življenja, če se vkljub več desetletij trajajoči pridnosti, učenju in požrtvovalnemu delu komaj moreš povspeti čez eksistenčni minimum?

Ali se eksistenčni minimum meri pri ciganu, delavcu, kmetu, milijonarju in verižniku ter ministru in navadnem javnem nameščencu enako, ali pri vsakem drugače?

Na nekem delavskem shodu je končal socialno demokratiški govornik svoj govor s sledečim apelom na navzoče delavstvo: »Delavci in delavke! Imejte vedno pred očmi močno organizacijo, ker le potom nje boste odpravili vse nedostatke, ki vas še danes moré. Pokazali boste s tem svojim predpostavljanim, da ste tudi ljudje in da od tistih par ljudi, ki vodijo delo, ni vse odvisno, ampak od vas, ki delate.«

Prav to velja istotako za javne nameščence.

Če hočemo, da se bodo naše plače prilagodile vsakdanjim draginjskim razmeram, da se bodo odgovorili na zgorenja vprašanja glasili za nas povoljno, moramo gledati, da bo naša organizacija moč-

na; močno store organizacijo le tisti, ki jo podpirajo s svojim pristopom in pozitivnim delom, tisti, ki stoje le ob strani, jo pa slabe in zavirajo.

Zato vsi brez izjeme v organizacijo, prav zadnji čas je že:

»Le vkup, le vkup, uboga gmajna!«

Društvo finančne kontrole za Slovenijo.

V nedeljo, 23. januarja 1921 se je vršil na Jesenicah sestanek, ki se ga je udeležilo okoli 80 tovarišev iz jeseniškega kota. Prišli so torej skoro vsi službe prosti tovariši z ondotnih oddelkov. Sestanku je predsedoval g. nadkomisar Armelini z Jesenic.

Po prehodu na dnevni red je poročal tajnik »Saveza« predvsem o boju za uveljavljanje nove moderne »Uredbe«. Ta boj ni bil lahak, ker so nasprotovali našim zahtevam najvplivnejši faktorji, predvsem vojno ministrstvo in generalna direkcija carin. Prvotni načrt, ohraniti tudi čuvanje meje finančni kontroli, ni uspel, kar sicer škoduje naši veličini, nikakor pa ne našemu ugledu. Velika sreča za finančno kontrolo je bila, da smo imeli za načelnika v finančnem ministrstvu g. Goraniča, ki je uvaževal naše želje in z občudovanja vredno vztrajnostjo in spretnostjo premagal vse ovire, ki so se mu stavile nasproti.

Med tovariši, ki so si pridobili velike zasluge za organizacijo finančne kontrole, je predvsem imenovati bivšega hrvatskega fin. tajnika in urednika »Novin« finančne straže, dr. Ivana Bogdaniča, ki je bil duša vse organizacije in je svojo idealno požrtvovalnost plačal s prezgodnjo smrtjo. K uspehu je tudi mnogo pripomoglo, da so zagrebška, bosanska, predvsem pa ljubljanska delegacija storile glede reorganizacije finančne straže našim željam odgovarjajoče predloge.

S hvaležnostjo se moramo spominjati g. ministra dr. Kukovca in poslancev dona Biankinija, ter prote Krsmaroviča, ki so ponovno našim delegatom pomagali in naše težnje z veliko vnemo podpirali. Kako nasprotna je bila generalna direkcija carin našim težnjam, je razvidno iz tega, da je zadržavala načrt »Uredbe« celih pet mesecev. Končno ga je sicer vrnila, a vse količkar humane določbe je podvrgla ostrli, povsem neopravičeni kritiki, osobito pa je odklanjala avtonomijo finančne kontrole in zahtevala razcepitev finančne straže v tri straže: carinsko, užitninsko in monopolsko.

Posledica take delitve in popolne podreditve raznim tujim oblastim si vsakdo lahko sam predstavlja. Hoteli niso nič manj, nego potisniti nas na stališče podvornikov in stražarjev.

Našim delegatom se je posrečilo, uveriti tako pokojnega finančnega ministra Stojanoviča, kakor tudi generalnega direktorja Petroviča in pozneje njegovega naslednika Protiča, da je v interesu finančne uprave, ako se ustanovi avtonomna finančna kontrola, ki bo imela poleg trošarinske, če že ne tudi carinske, pa vsaj še monopolno službo. Vsi omenjeni gospodje so se zavzeli za naše želje in jim pripomogli tudi do zmage.

Najsi bodo posamezne materialne določbe »Uredbe« res nekoliko neugodne, eno je gotovo, da so z »Uredbo« izpolnjene naše stare želje, da so dani sedaj vsi pogoji za procvit našega stanu.

Pred očmi smo imeli vedno le interese naših članov, interese države in službe. Stremili smo in stremimo za tem, dvigniti našo institucijo na ono višino, da bo odgovarjala vsem na njo stavljenim, od dne do dne večjim nalogam. Organizirana finančna straža s ponosom zre na svoje trudapolno delovanje. Živela finančna kontrola! (Burno pritrdjevanje.)

Pravilnik k novi »Uredbi« je že izdelan in izide predvidoma v prihodnjih dneh. Zastopnika »Saveza«, predsednik g. Kovač iz Celja in podpredsednik g. Konečny iz Bosne, sta dobila pri svoji intervenciji v decembru 1920 zagotovilo, da bo tudi pravilnik, enako kot »Uredba«, ustrezal našim željam.

Tovariš Česnik poroča kot delegat za Osrednjo zvezo javnih nameščenecv o namenu in pomenu te zveze, zlasti o boju za skupno službeno pragmatiko in izboljšanje gmotnega stanu vseh javnih nameščenecv. To vprašanje je zveza že neštetokrat urgirala in dosegla nekoliko uspehov, vendar končna rešitev more biti le ta, da se izjednačijo plače vseh uradnikov v naši kraljevini in da se jim priznajo poleg dinarskih plač še sedanje dnevnice. Glede vpokojencev zastopa Zveza stališče, naj se vsako zvišanje plač in dnevnic avtomatično raztegne tudi na vpokojence. Glede nabavnih zadrug Zveza še ni zavzela stališča, ker ji še niso znane vse določbe o njih organizaciji. Hrvatski kolegi so prvotno zavzeli strogo odklanjajoče stališče, a so sedaj za te zadruge in jih ne morejo prehvaliti.

»Naš Glas« se mora na vsak način obdržati, ker je za nas velike važnosti, da imamo svoje glasilo, v katerem moremo svoje želje neovirano izražati. Finančna kontrola pa bo morala gledati, da poleg tega splošnega glasila znova ustanovi še svoje stanovsko glasilo, ki bo služilo tudi strokovnemu izobraževanju.

Za slučaj delitve uradnikov v skupine mora finančna kontrola odločno zahtevati, da se pri uvrstitvi posameznih stanov v skupine ne vpoštevata samo predizobrazba, temveč tudi strokovno znanje.

Končno poroča tovariš Česnik še o »podpornem skladu«, ki je sicer že v društvenih pravilih predviden, a še ni začel poslovati. Daljše poročilo o tem predmetu se pričakuje v prihodnjih mesecih v »Našem Glasu«.

Po opoldanskem odmoru so se na podlagi »Uradnega lista« obravnavale najvažnejše določbe nove »Uredbe«. Zlasti pravice finančne kontrole, položaj provizoričnih pripravnikov, službeni pregreški in kazni ter prehodne določbe, predvsem razmerje finančne straže napram užitijskim nameščencem, ki bodo sprejeti v finančno kontrolo. Z reorganizacijo

so tovariši vobče zelo zadovoljni, le nekatere materialne določbe (trošnine, nočnine itd.) še ne odgovarjajo današnjim razmeram. Glede teh bo morala organizacija svoja prizadevanja nadaljevati.

Na predlog nekaterih tovarišev so se obravnavala tudi vprašanja o učnih teca-
jih, o dokladah pri nadziranju veselice, o prošnjah za državljanstvo itd.

Tovariši so želeli, da bi se še o marsičem pogovorili, a čas odhoda vlaka je prišel, in sestanek se je moral zaključiti. Ves čas sestanka sta vladala vzoren red in soglasje. Izvajanja poročevalcev so žela burna odobravanja in se jima je izrekilo popolno zaupanje in priznanje.

Tekom sestanka je došel brzojavni pozdrav g. predsednika Burgerja in tovarišev iz Notranjske. Zbrani tovariši pa so brzojavno pozdravili g. nadkomisarja Kovača kot voditelja vseh naših v »Savezu« združenih organizacij.

J. L. (Ljubljana):

Boj duševnih delavcev.

(Konec.)

Da je pa tudi delo javnih nameščenecv s stališča državne družbe tako nepogrešljivo in prav tako produktivno v socialnem oziru, kakor manualno delo — o tem ni dvoma.

A delodajalec ali recimo socialni organizem, kateremu velja delo javnih nameščenecv v Avstriji, je pa danes na bobnu in naj si bodi država, dežela ali občina. Da si morejo ti faktorji pridobiti sredstva za honoriranje svojih nastavljenecv, morajo obtežiti vse svoje člane in pri tem še zelo štediti. Svote, za katere tu gre, so tako visoke in odpor imovitih slojev zoper izdatno obdavčenje je tako hud, da si imenovani faktorji ne morejo na ta način pridobiti potrebnega denarja. Pomagajo si torej, kakor vedo in znajo; država s tem, da tiska vedno nove bankovce, dežela in občina pa s tem, da delata dolgove.

Splošna posledica je devalvacija valute, tako da je problem javnih nameščenecv dozdevno nerazvozljiv.

In vendar je tu ena, a tudi edina pot, ki omogoča rešitev tega vprašanja. Ta pot je po dr. Adlerju edino le izprememba zasebno-gospodarskega reda kapitalizma vobče, gospodarski red komunizma. Komunistično gospodarstvo naj torej reši uradništvo.

Če ostane pri današnjem gospodarskem redu, morajo priti javni nameščenecv z ozirom na današnjo tendenco zasebno-gospodarskega razvoja brez usmiljenja pod kolo, ki bi jih zmečkalo. To je pa nonsens, kakor si ga večjega ni mogoče misliti. Torej ne preostaja drugo nego to, da nosijo bremena javnih nameščenecv vsi člani državne družbe. Vsa sredstva državne družbe morajo služiti le celokupni državni družbi in le ona sme ž njimi razpolagati.

Problem duševnega dela pa ni samo meznega značaja, marveč je v veliko večji meri naravnost vprašanje kulture.

V kapitalističnem redu in gospodarstvu kažejo se nam kulturne stiske duševnega dela.

Kapitalizem, pravi dr. Adler, ponižuje duševno delo, degradira ga na navadno vprašanje mezde in preskrbe ter mu takorekoč ne pušča niti glavnega predpogoja, golega življenja.

Razvoj kapitalističnega gospodarstva je povzročil, da se vedno več duševnih delavcev uvršča v produkcijo, kar ne pomeni nič drugega, nego da se je prosto duševno delo izpremenilo v mezdno delo. V očeh kapitalizma je duševno delo tembolj produktivno, čim več izgublja svoj

individualni značaj, čim bolj se šablioni-
zira in mehanizira ter izpremeni v tovarniško ali pisarsko delo. To pa ne pomeni samo prodirajočega proletariziranja duševnih delavcev, marveč tudi še nadaljnjo degradacijo duševnega dela samega. Najbolj idealna forma duševnega dela, — urad in prosti poklic — je označena s pečatom najhujše socialne manjvrednosti; da, označa se jo kot parasita.

Duševno delo izgublja tako svojo kulturno in socialno vrednost. S tem, da kapitalizem pojem družabne vrednosti duševnega dela nadomešča s pojmom produktivitete, je pomen duševnega dela postavljen naravnost na glavo in ima tudi zle posledice za družbo samo. Tako so postale n. pr. iznajdbe, — gotovo največji triumf duševnega dela, — vir profita kapitalistov in nova suženjska veriga delavnih slojev, namesto, da bi se ž njimi bojeval za vsakdanji kruh olajšal. Družabne koristi niso merodajne pri eksploataciji iznajdb, marveč le interes profita podjetnika.

Vojna je pokazala, da se morejo napredki tehnike napraviti lahko koristni tudi neproduktivnim svrhom, če je treba; torej ni ovire za to, da se napravijo koristni tudi za družabne svrhe. Le posiljevanje vseh kulturnih namenov duševnega dela onemogoča njegovo uporabo pri polnjenju in pri obnovitvi ljudstva. Kapitalistični gospodarski red je odkazal duševnemu delu prostor pod mizo, socialni gospodarski red mu bo dodelil oni prostor za mizo družbe, kateri mu gre.

Tako dr. Adler.

Njegova izvajanja so zelo interesantna in poučljiva. Ne da se tajiti, da ima v gotovih ozirih čisto prav. A čim bolj prikupljiva se nam vidijo, v tem večji meri je mogoče jim ugovarjati, — predvsem s stališča javnih nameščenecv.

Toda o tem prihodnjič.

Za danes bi bilo le omeniti, da obstoja glavni pogrešek naziranja dr. Adlerja v tem, da menda namenoma in s stališča socialne demokracije, umevno prezira in sploh negira javnopravni značaj pogodbe med delodajalcem — uradnikom in med delodajalcem — državo, — deželo, — občino, po katerem se brezdvomno razločuje od popolnoma zasebnopravnega značaja pogodbe med delodajalcem-zasebnikom in delodajalcem-zasebnikom.

Kam privede državo ta negacija, ki je pač umljiva s stališča socialne demokracije in komunizma, vidimo ravno v Avstriji, kjer se orožništvo in policija v uniformah udeležujeta pouličnih demonstracij, kjer vsak dan kaka druga grupa javnih nameščenecv štrajka in kjer se haš sedaj pri poštnih nastavljenicah blje hud boj za izločbo iz veljavne službene pragmatike, za takomenovano »Entpragmatisierung«, s čimer bo pogodba med pripadniki te grupe in med državo res dobila popolnoma zasebno pravni značaj. Pri nas, hvala bogu, še nismo tako daleč, in upajmo, da tudi ne pridemo!

Povišanje najemnin in stanovanjska beda.

Komaj se je izvršilo 40 odstotno povišanje najemnin, že se širijo vesti, da namerava centralna vlada s 1. majem t. l. zopet povišati najemnine v državi in s tem odpraviti stanovanjsko bedo. Dohodki te povišbe najemnin bi se namreč ne stekali v žepe hišnih posestnikov, marveč v poseben fond, s katerim bi se zidale stanovanjske hiše. Kakor je krivičen ves naš davčni sistem, po katerem obremenjujejo vladajoče kapitalistične politične stranke le konsumente z novimi posrednimi davki v zlatu in srebru! (carina, trošarint)

ali pa v dinarjih mesto v kronah (poština, vozarima na železnicah, razne pristojbine itd.), prav tako socialno krivična bi bila rešitev stanovanjskega vprašanja v gornjem smislu.

Kdo je zakrivil stanovanjsko bedo? Najemniki sami gotovo ne, povzročila pa jo je dolgotrajna vojna, katero je zanetil kapitalistični družabni sistem v vseh državah. Vojna sama je prinašala največ koristi kapitalistom, industrijcem, in trgovcem. Vsi ti so postali bogataši, hišni posestniki pa naravnost milijonarji. Tako se n. pr. ena hiša, ki je pred vojno stala 50.000, danes lahko proda za 1.000.000 K.

In kdo bi imel z zgradbo novih hiš največ koristi? Bogateli bi zopet industriji, obrtniki in ostali producenti. Razne industrijske (železna, opekarska in obrtne širke (mizarstvo, tesarstvo, kleparstvo, zidarstvo, itd.) bi dobile nove viře dohodkov. Jasnó je tedaj, da bi se morala odpraviti stanovanjska beda v prvi vrsti na račun onih, ki so za vojne in po vojni obogateli in ki bi imeli od povzdige stavbene obrti največ koristi; ne pa enostransko na račun najemnikov, v prvi vrsti državnih uslužbencev, ki so največ trpeli na posledicah vojne.

In kako se naj to zgodi?

Vpelje naj se novi progresivni davek na vse državljane, ki bi se sličen kakor invalidski davek odmerjal na podlagi njihovih dohodkov. Na ta način se je rešilo stanovanjsko vprašanje v Češkoslovaški republiki. S tem davkom naj bi se gradile hiše v prvi vrsti za one državne urade, ki so nameščeni v privatnih hišah, potem za državne uslužbence, delavce in obrtnike. Država sili banke in druga večja privatna podjetja, da zidajo stanovanjske hiše za svoje uslužbence, sama pa stavlja svoje urade v privatne hiše in s tem odjema razpoložljiva stanovanja svojim nastavljenem.

Ko bi se odpravila stanovanjska beda, bi država eventualno prodala hiše, kojih bi več ne potrebovala ter te dohodke porabila v delno odplačilo državnih dolgov.

Da se znižajo cene stavbišč, za koje se danes zahtevajo balne vsote, naj bi se uvedel davek na stavbišča, ki bi se plačeval tako dolgo, dokler se stavbišče ne zazida.

Na ta način bi se najhitreje odpravila stanovanjska beda in taka rešitev bi bila socialno pravična ter v prid ne le brezstanovalcem, marveč državi sami in vsem državljanom. Z odpravo stanovanjske bede bi se uredila državna uprava, kar je predpogoj za izboljšanje naše valute, za povzdigo državnega kredita na zunan in za prospevanje vseh državljanov. Ravoličan.

JOŽEF ZAZULA (Prevalje):

Država po svetovni vojni.

(Dahje.)

III.

Opora v takem poslovanju so bila pri nas edino okrajna glavarstva, na Češkem pa tudi takoiimenovani okrajni uradi kot vmesna oblast med deželo in deželnim središčem. Kljub temu so bila pri nerazsodnem občinstvu avstrijska okrajna glavarstva vir vseh tožba in zabavljanj. Je pač ukoreninjena v nas upornost proti vsakemu gospodstvu, sami sebi pa tudi ne znamo vladati; kajti če bi bili znali, bi ne bili dobili v deželo ne Bavarcev ne drugih Nemcev. Pa ta predmet ne spada v našo razpravo; omenili smo ga le toliko, da smo opozorili na težko stališče naših glavarjev. Nič ne bomo zagovarjali nemških petelinov pred 50—60 leti. Obžalovanja vredno mržnjo pa je kazala naša javnost okrajnim glavarstvom poznejših let, ko so služili že domači uradniki, ako ti niso vsregli vsaki namišljeno pravični zahtevi našega občinstva. In namišljeno pravičnih zahtev je v našem občinstvu prav veliko, posebno ondi, kjer ima vmes besedo narodnost ali politika, in oboje podpihuje v ljudstvu pravni zastopnik, ki seveda ustreže in ustreza stranki v vsem invsakem.

Koliko smo imeli okrajnih glavarjev, ki so imeli za svoj okraj veliko zaslug pa nobenega priznanja; in tudi taki so bili, ki si niso stekli zaslug, temveč so opravljali svojo službo samo vestno in točno; bili so spoštovanja vredni možje, ker so v svojem uradovanju marsikaj omilili, česar drugi niso storili. Kdor je hodil po nekdanjih kronovinah, na pr. po Tirolski, Solnograški in opazoval delovanje glavarstev, se je hitro prepričal, da je ondi pilhal drugačen veter. Res je: promet s tujci je silil ondi ljudi, da so si lepšali hiše, ulice, delali vodovode in ceste, parke in nasade; a sililo jih je tudi okrajno glavarstvo, da so prispevali posebno med vojno pri aprovizaciji, podpirali vojna posojila (navadne občine po Pusterski dolini so prispevale po več milijonov ena), skrbeli za ranjence itd. V naših krajih ni bila struna tako napeta, in marsikaj se je dokaj mileje izvajalo, ne da bi stranka to naklonjenost spoznala ali priznala. V zahvalo so bili napadi javnosti ali pritožbe pri vladi. Pritoževalci niso vedeli, da je glavarstvo itak le en del tega zahtevalo, kar so predpisovali od zgoraj. Tako je bil glavar in političen uradnik med dvema kamnoma: od zgoraj je pritiskala nanj vlada, od spodaj je zabavljalo ljudstvo, ki ni bilo vajeno reda, resnosti, discipline in je nevede delalo sramoto sebi, zaničevalo ljudi, ki so delali v njegovo prid, seveda ne tako, kakor dela vol, ki butne v ograjo, da bi se oprostil, a jo polomi in poškoduje še sebe.

IV.

Tako so pri nas razmere razvadile ljudstvo. Dokler je bil med nami nemški režim, je bilo mogoče v taki anarhiji zatisniti oko, dandanes, ko imamo lastno državo, pa je drugače. Razburjajoči elementi iz predvojne dobe delajo danes tako kakor prej, hujskajo danes tako kakor prej, in ljudstvo zabavlja danes tako kakor prej: zato takih razmer tudi Bog ne more ozdraviti, še manj zmotljivi človek.

Te razmere so se pri nas razvile ne samo radi napačno izvajanega naciona-lizma: napadali smo uradnika mesto sistem; zabavljali smo po shodih, mesto da smo delali v zbornicah; gledali smo bogatega Žida, nismo ga pa videli, ko je štedil; zabavljali smo na poštne pečate in nemške ulične napise, jemali pa z veseljem z nemško spekulacijo pridobljeno in nam prodano blago; jezili smo se radi zapostavljanja v državnem budžetu, nismo pa hoteli vedeti, da so naše dežele pasivne, da vodi po njih do morja tuja trgovina, ki je nismo znali izrabiti — temveč tudi zato in v prvi vrsti zato, ker naši ljudje ljubijo v javni upravi nekake vste šlendrijan: Saj ni tako natanko, kaj bi vsakogar ubogal, kaj nam pa hočejo! Podobne fraze so pri vsaki priliki, kadar treba nastopiti strogo, vztrajno, resno in dosledno.

Zato pa se čudimo po tujih krajih hodeči in potujoči vzornemu redu, izbor-ni, solidni in reelni trgovini, krasnim zbornicam, javnim poslopijem, cerkvam, prekopom, ne pomislimo pa, da so to rezultati stoletnega doslednega dela. (Kolinski dom so zidali 1000 let — pri nas bi se sprli prvih pet let!), kakoršnega mi ne poznamo; ne pomislimo, da smo tujih izdelkov prenasajeni; ne pomislimo, da bi naša »lepa domovina« v enem letu izhiralala, ako bi ne bilo tujega dovoza: tujih strojev, tujega blaga, tujega petroleja, železa, bencina, kemikalij, zdravil, preparatov, tujih kolonijalnih pridelkov in sto podobnih dobrot, ki jih sprejemamo iz tujih rok kakor hruško z domačega drevesa, ne da pomislimo, kaj bi bilo, ako bi nam teh stvari zmanjkalo, — edi-

no med svetovno vojno smo ta dejstva šele spoznavati pričeli.

Tedaj je marsikdo uvidel, da narodnost ne pomeni kričanja po listih, hujskanja po shodih in napadanja v zbornicah, ne: narodnost pomeni narodni pridelek, ne samo narodni jezik: narodni stroji, šivanke, kolesa, žveplenke, manufaktura, papir, olje, preparati, kemikalije in sto podobnih stvari: to tvori moderno državo, a ne kričanje, prepri o kvorumu, prisegah, ministrih, krize v poverjeništvih in podobno, za kar se drugodi države brigajo le v postranski meri. — Toda, jedva smo pozabili na vojsko, že se pričenja igra z nova po starem, traja že dve leti in nihče jej ne pozna konca!

(Konec prih.)

V. J. (Ljubljana):

Službena obleka.

Že pod Avstrijo so se razne organizacije potezale za to, da dobe državni nastavljenici, ki jim pripada službena obleka v naravi, mesto obleke primerno odškodnino v denarju. Tem zahtevam je bivša avstrijska uprava ugodila samo v nekaterih resortih. Na primer okrajni gozdarji, cestni mojstri, sluge na raznih šolah in finančna straža, ki je kolikor toliko vojaško organizirana ter je zavezana službo vršiti v uniformi, je dobivala za obleko letno poprečnino. Službeno obleko ali uniformo so si potem sami nabavljali, vsak pri svojem krojaču. Zato je tudi bila finančna straža prav lepo oblečena. Drugi državni nastavljenici, ki so dobivali obleko v naravi in katere so se izdelovale v raznih kaznilnicah, pa so imeli vedno preveliko ali premajhno obleko ali pa so si jo morali dajati še sami predelovati, katerih stroškov jim seveda država ni vračala.

Za leto 1919. in 1920. so razni resorti to zadevo tudi različno uredili. Pri nekaterih oblastvih so plačali sedanji draginji primeren znesek, pri drugih pa so si dotičniki nabavili pripadajoč jim komad obleke sami ter so predložili račune.

Najbolj na slabem so ostali nastavljenici pravosodne uprave. Res, da se je odpravil tako nepraktični frak (Flottenrock), ali kakor smo ga imenovali »otepač«; ostalo pa je še vedno uniformiranje.

Ne glede na to, da je obleka skrajno iz slabega blaga, ker plašč, ako ga le kolikaj uporabljáš, ne vzdrži predpisanega roka 5 let, suknjič 3 leta, telovnik 2 leti in hlače eno leto — je uniforma tudi jako površno izgotovljena.

Ako se je odpravil frak, zakaj se ne bi tudi plašč, ki osobito na daljši poti in v slabem vremenu zelo ovira hojo? Zakaj bi se ne vpeljal mesto dolgega plašča kratki s toplo podlogo? Kar bi se porabilo manj blaga, naj bi se za deževne čase dala pelerina, ki bi bila praktičnejša ne samo za sluge in poduradnike, ki upravljajo na deželi izvršilno službo, nego tudi za mesto, kadar nosijo razne spi-se iz urada v urad.

Sliši se, da so za tekoče leto vsi uradi odpravili službeno obleko v naravi. Zakaj bi jim ne sledila tudi pravosodna uprava?

Ako že morajo biti kaznilniški in jetniški pazniki uniformirani, naj že bo, ker so tudi oboroženi ter je tako tudi primernejše, da so v uniformi. To pa za sodne poduradnike in sodne sluge nikakor ni potrebno.

Za sluge in poduradnike, ki vršijo izvršilno in dostavljalno službo, je sploh veliko bolje, da so v civilni obleki. Kolikokrat se pripeti, da se zavezanec skrje pred izvršilnim organom in tudi pred do-

stavljalcem, pri čemur mu od daleč vidna uniforma zelo pomaga! Uniforma je torej službi večkrat le v kvar, ne pa v korist. Še toliko težje je v mestu, kjer se ljudi še manje poznajo. Sicer pa ima vsak izvršilni organ pri sebi uradno legitimacijo, ki je veliko bolj zanesljiva, kakor čepica, ki se lahko kupi kjerkoli. Z legitimacijo je zloraba veliko težja, kakor pa z uniformo.

Pod bivšo Avstrijo je zapadla službena obleka vsako leto aprila meseca in smo jo tako najdalje do junija tudi dobili. Sedaj imamo leto 1921., a obleke še za leto 1919. nismo dobili vsi na deželi.

Zato prosimo gospoda predsednika višjega deželnega sodišča in gospoda višjega državnega pravdnika, naj ukreneta potrebno, da bo kaznilnica v Mariboru pravočasno izdelovala obleke za sodne nastavljenice, saj krojačev ima gotovo dovolj. Ni verjetno, da bi se tistih par oblek ne moglo izvršiti, ako ne preje, vsaj v par mesecih, ne pa kakor dosedaj, da smo v zaostanku skoro za dve leti.

Najljubše pa bo nam sodnim nastavljenicem, da se mesto obleke da denarna odškodnina, katere visokost naj vsako leto, dokler se cene manufakturnega blaga ne stabilizirajo, ugotovijo izvedenci. Ako to ni mogoče, naj se da blago, da si da vsak posameznik delati, kjer hoče ali pa kupi obleko gotovo v trgovini. Na vsak način naj se odpravijo dolgi, po vojaškem vzorcu krojeni plašči in se mesto njih vpeljeta kratka zimska suknja in pelerina, kakor ju že imajo nekateri resorti, n. pr. pošta, državni cestarji itd. Naj se torej enkrat pokaže tudi pravosodna uprava moderna in napredna! Menda ni častno za njo, da so njeni uslužbenci oblečeni najslabše med vsemi državnimi nastavljenicami, ki jim pripada uradna obleka. Vsaj to prošnjo nam ugodite, ako že na drugo moderniziranje in poboljšanje v naših vrstah nečete pristati!

Vestnik.

Sodnopisarniški uradniki!

»Naš Glas« je do zadnjega skoraj čisto molčal o nas. (Op. ured. Zakaj niste več pisali?) Žalibog moramo priznati, da ni noben uradniški stan manj vpoštovan, kot naš. Pravilo, da je tista gospodinja boljša, o kateri se manj govori, danes ne velja več; — kdor bolj kriči, tistega se več vpoštevata, in poturca velja več, če se sili v ospredje, kot največji tihi narodnjak... Žalostna nam majka! Naše društvo nam zatrjuje, da je zakulisno delo uspešnejše, kot javno. Ne zahtevamo protekcije, ki menda vedno le še preveč cvete, temveč zahtevamo ali vsaj morali bi zahtevati »priznanja«. — Res smo tudi tega že dosedaj skušali dobiti s tem, da smo kolikor mogoče dela prevzeli nase, — in uspeh? — Ne da se sicer reči, da se naše delo ni vpoštevalo oz. priznalo, ali vsakdo ve, da smo manj vpoštevani, kot kak dninar; vsakdo pa tudi ve, da n. pr. premogariji niso dosegli radi tega tako sijajnih plač, ker so morda bolj pridno delali in več naredili. Samo mi smo še tako naivni in starokopitni, da pričakujemo plačila za naše delo, ko se delo že davno več ne plačuje. Te razmere se pa morajo spremeniti in naše delo mora dobiti priznanje, kakor že. — Potov je dovolj, ali cilj je le eden. Nemožne je, da bi posameznik pridobil to priznanje in če ga že dobi zase, mu ne bo veliko pomagano, ker mu bo dobiček nevoščljivost odjedla; torej naj ne bo tovariša, ki ne bi z geslom: »Vsi za enega, eden za vse« pristopil v naše društvo.

Dne 6. III. t. l. imamo občni zbor in naj tedaj vsi gg. tovariši, katerim ne bo mogoče se ga udeležiti, vsaj dajo ljubljanskim tovarišem ali tistim, kateri se ga udeležijo, pooblastila, s katerimi se obenem zavežejo sklepe občnega zbora

spolnovati, da bomo tako vsi zastopani in lahko rekli: toliko nas je in to zahtevamo.

Torej na svidenje!

Tovariš.

Oznakovanje riža. Radovednežu v L., ki vprašuje, kako naj se oznakuje riž v odprtih predalih po trgovinah, svetujemo njegovi tovariši, naj oznakuje vsako rižovo zrno posebej s trošarinskimi trakom. Potem bo riž pač zadostno označevan. Podobno lahko oznakuje tudi zrno kavo. Pri zmleti kavi pa ta kontrolna odredba ne zadošča; zato bo že treba vsak molekul posebej žigosati s trošarinskim žigom. Pri smotrenem uporabljanju teh preventivnih kontrolnih sredstev najbrže ne bo potrebna stalna kontrola pri odprtem predalu.

Redni občni zbor

»Samopomoči«, gospodarske zadruga javnih nameščencev in vpokojencev v Ljubljani r. z. z o. z. se vrši v **ponedeljek**, dne 21. marca ob 20. uri zvečer v veliki dvorani **Mestnega doma** z naslednjim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika I. občnega zbora.
2. Poročila funkcionarjev načelnstva in nadzorstva:
 - a) tajnikovo poročilo;
 - b) gospodarjevo poročilo;
 - c) blagajnikovo poročilo.
3. Poročilo o izvršeni reviziji za poslovno leto 1919/20.
4. Odobrenje računskega zaključka za leto 1919 in 1920.
5. Prememba pravil »Samopomoči« v smislu navedbe za nabavne zadruga.
6. Volitev načelnstva.
7. Volitev nadzorstva.
8. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, se vrši pol ure nato občni zbor z istim dnevnim redom, ki bo sklepčen ob vsaki udeležbi ne glede na število navzočih članov.

Predsednik načelnstva **Fr. Govekar**, l. r.

Modni salon Stuchly - Maške LJUBLJANA,

Zidovska ul. 3,

Dvorski trg 1.

Priporočamo veliko izbiro najnovejših **svilenih klobukov, čepic in slamnikov za dame in deklice.**

Popravila točno in ceno.

Žalni klobuki vedno v zalogi.

Kavarna „Central“

19-3

se priporoča za mnogo-brojen obisk. Pristna kava, cena in solidna postrežba.

Stefan Miholič, kavarnar.

Ljubljana - Sv. Petra nasip.

A. Mihelič, Ljubljana

Šelenburgova ulica 1.

15-3

Trgovina s ščetinastimi izdelki. Galanterija in parfumerija. Edina zaloga jugoslovanskih

K V A R T

k a k o r

tarok,

marijaš, whist, primorka.

VELIKA ZALOGA

manufakturnega ter inozemskega modnega blaga.

Na debelo! Na drobno!

:: : Solidne cene! ::

LASTNI MODNI ATELJE.

Srajce, samoveznice (kravate), nogavice i. t. d.

BOGATA IZBIRA

OBLEK lastnega izdelka po naj-novejšem kroju.

PRVA KRANJSKA RAZPOSILJALNA

85—

SCHWAB & BIZJAK

LJUBLJANA, Dvorni trg, pod Narodno kavarno.

Vzajemna posojilnica

r. z. z o. j. v Ljubljani.

Izjava za javne uslužbenke transakcije dolgov v Avstriji. — V letu 1920 je bilo uradništvu v korist že izvedenih 80 transakcij.

Za izvedbo transakcije je sedaj najugodnejša prilika, ker je kurz avstr. krone zelo nizek. Vsakdo lahko zniža svoj dolg na 2 tretjini in še več. Transakcijo izvede zadruga sama proti povrnitvi naraslih stroškov.

Zadruga dovoljuje javnim uslužbencem posojila na osebni kredit: proti poroštvu, zaznambi na službene prejemke in zastavi življ. polic na daljšo dobo in proti malim mesečnim odplačilom; obresti 6%.

Hranilne vloge se obrestujejo po 4%.

Prošnje se rešujejo zelo hitro. **Zahtevajte prospekt!**